

PROTOCOL CONTRA L'ASSETJAMENT

DEFINICIÓ MALTRACTAMENT

Diem que hi ha maltractament entre iguals quan un alumne/a pateix de manera repetida i durant un temps prolongat, accions com insults, rebuig social, intimidació psicològica i /o agressivitat física per part d'algun o alguns companys/es amb la conseqüent victimització de l'agredit.

No totes les accions agressives, o fins i tot violentes, constitueixen maltractament; conductes freqüents en els centres escolars com baralles entre iguals, canvis d'amics i ruptures, conductes violentes contra el material o mobiliari escolar, indisciplina, disrupció dins i fora de l'aula... no constitueixen maltractament.

Només parlarem de maltractament entre iguals si hi ha dues condicions:

- 1.- Hi ha una relació de domini-submissió en la que sempre un és l'agressor i l'altre la víctima.
- 2.- Les agressions es produeixen durant un temps prolongat i de manera reiterada.

En tot fenomen de maltractament o intimidació es repeteix el següent esquema: existeix una víctima indefensa que és maltractada per un agressor o grup d'agressors que exerceix el seu poder sobre ella. Aquest maltractament es dona en el grup constituint-se la resta de components del grup en espectadors de l'assetjament.

Vedruna St. Sadurní d'Anoia

Convé assenyalarque no existeix un perfil únic de víctima ni d'agressor; les víctimes poden ser passives o provocadores i els agressors actius o inductors.

El maltractament entre iguals és afavorit i reforçat gràcies a la “lleï del silenci i de la por” que s'imposa. Les víctimes de maltractament no s'atreveixen a denunciar l'assetjament per por a les represàlies. Tampoc són recolzades pels seus companys que romanen com a espectadors passius, sense atrevir-se a intervenir ni descobrir la situació per por a ser inclosos dins del cercle de victimització i convertir-se també en centre d'agressions, encara que la major part d'ells sentin que haurien d'intervenir.

PROTOCOL A SEGUIR

DETECCIÓ

Pas 1: Identificació, comunicació i denuncia de la situació.

Qualsevol membre de la comunitat educativa (alumnat, professorat, famílies, personal no docent) que tingui coneixement o sospita d'una situació d'assetjament sobre algun alumne/a té l'obligació de posar-ho en coneixement:

El circuit serà el següent:

1. Qualsevol membre de la comunitat educativa informa al tutor o professor d'un possible cas de maltractament
2. El tutor informa amb la major brevetat possible a l'equip docent, conjuntament s'analitza si hi ha indicis d'un possible maltracte, es valorarà la gravetat i es prendran mesures provisionals
3. El Coordinador de nivell informa al Director/a
4. El Director decideix aplicar el protocol d'intervenció si hi ha suficients indicis creant una Comissió de Seguiment.
5. La Comissió de Seguiment prepararà un pla d'actuació adaptant les mesures proposades en el protocol d'intervenció a la situació específica del cas

Pas 2: Actuacions immediates

Un cop comunicat que un alumne/a es trobi en una possible situació d'assetjament escolar, es crearà una Comissió de Seguiment a partir d'una reunió a l'Equip Directiu, tutor/a i els membres de l'Equip Psicopedagògic, amb l'objectiu d'analitzar i valorar la intervenció necessària.

Pas 3: Mesures d'urgència

Si es creu necessari, s'haurà de tenir en compte una sèrie de mesures d'emergència, a fi i efecte de protegir la persona agredida i/o evitar les agressions:

- Mesures que garanteixin la immediata seguretat del agredit i mesures de recolzament i ajuda
- Mesures cautelars dirigides a l'alumne/a assetjador

Pas 4: INDICADORS PER LA DETECCIÓ

AGRESSOR	
Assetjament físic	<ul style="list-style-type: none"> ● Agressions físiques freqüents i/o greus (empentes, puntades, cops de puny, travetes) ● Trenca, desordre, ocultat propietats (llibres, motxilles, material escolar, roba...) ● S'instal·la amb el seu grup de forma semi permanent en llocs concrets (porta dels wc, papereres...) amb la finalitat d'impedir el pas, arraconar... ● Assetjament i persecució cap als altres
Assetjament psicològic	<ul style="list-style-type: none"> ● Ressalta constantment defectes físics o d'acció d'un company/a ● Reaccions de riure o rebuig davant intervencions d'alguns alumnes a l'aula ● Xantatges econòmics, materials i de treball ● Expandeix i dona credibilitat a rumors negatius (ús de mòbil, pintades, missatges)
Assetjament verbal	<ul style="list-style-type: none"> ● Amenaça verbalment de forma pública i privada ● Realitza trucades o missatges a agressius o amenaçadors per telèfon

Vedruna St. Sadurní d'Anoia

	<ul style="list-style-type: none"> • Mofes, insults, humiliacions i ridiculitzacions en públic • Realitza gestos obscens cap a alguns companys.
Assetjament social	<ul style="list-style-type: none"> • Rebutja de forma explícita i sistemàtica a alguns companys/es per a treballar o posar-se en grups. • Impedeix activament la integració i participació social d'alguns companys/es. • Fa el buit, ignora constantment a determinades persones. • Predisposa a companys/es de classe i a altres persones del centre contra alguns/es.

VÍCTIMA	
Conductes de fugida i evitació	<ul style="list-style-type: none"> • Per a arribar o anar-se'n del centre espera fins que no hi hagi ningú. • Rutes il·lògiques per a anar i tornar del col·legi • Absentisme escolar. Falta injustificadament a classe. • Aïllament social evident al pati, a l'aula i al carrer • Passa a casa més temps de l'esperat. No surt els caps de setmana • Prefereix estar sol
Conductes públiques d'inseguretat	<ul style="list-style-type: none"> • Buscar estar a prop d'adults en patis i llocs comuns del col·legi • Busca "amics" i companys de joc més petit • Es situa en llocs de l'aula allunyats de la resta
Conductes d'angoixa i estat afectiu-emocional	<ul style="list-style-type: none"> • En algun moment plora o demostra dolor (psíquic o físic) • Tristesa, humor inestable • Atacs d'ira injustificada • Fingeix mals per a evitar algunes situacions i entorns • Somatitzacions diverses: pèrdua de gana, vòmits, mals, etc. • Problemes de son, nerviosisme • Regressions (descontrol d'esfínters, quequeig, infantilització, dependència, etc.)
Conductes problemàtiques	<ul style="list-style-type: none"> • Adopció del "rol de bufó": continues pallassades o fins i tot provocacions • Agafen diners i objectes de casa per a pagar deutes inexistents

Vedruna St. Sadurní d'Anoia

Rendiment acadèmic	<ul style="list-style-type: none"> ● Mostra dificultats d'atenció i concentració en les tasques escolars ● Descens del rendiment acadèmic
Altres indicadors	<ul style="list-style-type: none"> ● Oculta l'origen i li posen nerviós algunes trucades de telèfon ● Es queda sense entrepà, fa els deures d'altres, etc. ● Presenta marques d'agressió física (roba trencada, marques al cos...) ● Li falten coses (bolígrafs nous, calculadora, estoig, etc.) ● Els seus materials sovint es troben per terra, amagats o trencats ● Rètols i pintades amb insults i amenaces als voltants del centre

Pas 5: RECOLLIDA D'INFORMACIÓ DE LES DIFERENTS FONTS

1. Recopilació de la documentació existent sobre l'alumne afectat
2. Observació sistemàtica dels indicadors senyalats: a espais comuns del centre, aula, activitats complementàries i extraescolars.
3. Es sol·licitarà al tutor que complementi la informació. A partir d'observació de l'alumnat afectat, contrastant opinions entre companys, parlant amb l'alumnat afectat o entrevistant a les famílies

En aquest procés s'han de tenir en compte els següents aspectes:

- Garantir la protecció dels menors
- Preservar la seva intimitat i la de les seves famílies
- Generar un clima de confiança bàsica als menors
- Recollir qualsevol tipus de prova o indicador
- No duplicar intervencions i evitar dilacions innecessàries

Si és creu convenient, es complementarà la informació amb altres fonts: personal, d'administració i serveis (PAS), serveis socials, etc.

Un cop recollida tota la informació, la Comissió de Seguiment realitzarà un informe amb totes les dades obtingues i ho presentarà a l'Equip Directiu.

Pas 6: ELABORACIÓ I COMUNICACIÓ DEL PLA D'ACCIÓ

La Comissió de Seguiment elaborarà un Pla d'Acció concret per a cada situació d'assetjament escolar amb l'assessorament, si es creu convenient, del Departament d'Educació sobre la Convivència Escolar.

Aquest document ha de definir conjuntament les mesures a aplicar per part del centre, a l'aula afectada i a l'alumnat del conflicte, i ha de garantir el tractament individualitzat tant de la víctima com de la persona agressors i de l'alumnat "espectador"

Per comunicar el Pla d'Acció, és presentarà a l'Equip Directiu, i un cop aprovat, tramitar l'informe al Servei d'Inspecció Provincial i l'EAP. Finalment, es presentarà a tot el Claustre.

Pas 7: COMUNICACIÓ A LES FAMÍLIES

S'informarà a les famílies de l'alumnat implicat de les mesures de caràcter individual adoptades amb els alumnes afectats, també les mesures adoptades de caràcter organitzatiu i preventiu proposat al grup/s, nivell i/o centre educatiu. Demanant sempre la màxima confidencialitat al tractament del cas.

Pas 8: SEGUIMENT DEL PLA D'ACCIÓ PER PART D'INSPECCIÓ

El inspector/a de referència realitzarà un seguiment del Pla d'Acció i de la situació escolar de l'alumnat implicat

ORIENTACIONS:

Intervenció amb la víctima:

- Ser cautelós en l'aplicació de mesures i en la realització d'algunes accions per a no significar-la davant els altres ni exposar-la a situacions de risc
- Evitar el tractar públicament a l'aula a la situació d'assetjament de forma que pugui sentir-se al·ludida i experimentar vergonya i humiliació

Vedruna St. Sadurní d'Anoia

- Protegir a la víctima durant tot el procés d'intervenció: augmentant la supervisió i vigilància del professorat durant el descans, patis, lavabos, vestuaris, entrades i sortides del centre, o creant grups de companys/es (formats i determinats prèviament) per acompanyar la víctima, fonamentalment en els moments de major risc.
- Establir reunions individuals amb la víctima i amb els altres companys que afavoreixen la comunicació i lliure expressió
- Desenvolupar programes específics d'habilitats socials (defensa dels propis punts de vista, assertivitat, defensa dels drets, petició d'ajut, etc.)
- Afavorir la vinculació socioafectiva dissenyant en el centre propostes d'activitats lúdiques i de treball en les que l'alumne pugui mostrar-se competent i gaudir amb altres

Intervenció amb l'agressor

- Assegurar-se que els agressors/es reben també l'ajut que necessiten, s'ha de tenir en compte que els agressors poden comportar-se així per diverses raons: no tenen habilitats socials, han après que la relació interpersonal es regeix per esquemes de domini-submissió..
- Dissenyar i realitzar entrevistes individuals en les que s'analitzi la situació i les seves conseqüències per als afectats, ajudar-lo a prendre decisions de canvi (tenir cura especialment en aquests situacions el de no transmetre models correctius, agressius o amenaçats)
- Definir molt clarament els comportaments que no es toleren establint els límits permesos i sancions corresponents.
- Ajudar-lo a entendre com se sent la persona agredida
- Desenvolupar programes d'habilitats socials (assertivitat, identificació i resolució de conflictes)
- Ajudar-lo a vincular-se amb els altres sentint-se part del grup i de l'entorn
- Aplicar programes de modificació de conducta: conseqüències negatives, reparació i restauració de mal, pèrdua de la possibilitat de realitzar activitats (sortides, etc.)

Intervenció amb els espectadors

- Definir clarament els comportaments d'intimidació i assetjament que han de ser denunciats
- Analitzar les conseqüències que aquests comportaments tenen per a tot el grup
- Definir clarament quins són els rols que els espectadors juguen en aquestes situacions
- Ensenyar la diferència entre ser el solidari davant la injustícia i ser "xivato"

Vedruna St. Sadurní d'Anoia

- Desenvolupar l'empatia emocional aprenent a posar-se en el lloc dels altres
- Ensenyar a demanar ajuda, a superar la por a ser qualificats de "xivatos" o convertir-se en víctima
- Informar sobre recursos existents per a denunciar situacions d'intimidació garantint confidencialitat

Intervenció amb el grup classe

- Fer saber a l'alumnat que no s'acceptaran agressions de cap tipus
- Elaborar projectes antiviolència: campanyes, concursos d'eslògans
- Ensenyar a posar nom i expressar els sentiments
- Crear i afavorir un clima de rebuig als maltractaments de tot tipus amb activitats de tutoria en els que es resolgui el problema de manera indirecta (rol-playing)
- Posar en marxa activitats de tutoria ja dissenyades
- Desenvolupar estratègies d'ajuda entre iguals
- Crear grups d'ajuda: tutors d'altres nois, ajudants de classe, ajudants de pati
- Afavorir l'establiment de vincles positius entre els alumnes
- Fomentar la cohesió grupal amb activitats diverses (festes, projectes, setmana cultural)
- Potenciar en l'alumnat formes sanes de solidaritat
- Afavorir la integració de tots els alumnes i desenvolupar habilitats a través de treballs cooperatius

Intervenció amb famílies

- Comptar amb totes la famílies afectades i sol·licitar la seva col·laboració. Evitar que els pares es sentin poc recolzats i prenguin iniciatives individuals que puguin agreujar la situació
- Mantenir reunions individuals amb cada una de les famílies dels afectats per a informar-los de la situació i les mesures preses.
- No s'aconsella tractar aquests temes en reunions generals pares-mares
- Ajudar a les famílies a analitzar la situació de forma proporcionada
- Donar a les famílies un espai i oportunitats per a parlar dels seus sentiments
- Orientar a les famílies per a fomentar el diàleg entre pares i fills
- Oferir pautes que ajudin a afrontar de forma adequada la situació del seu fill/a
- Mantenir una relació fluida i continuada entre centre-famílies amb l'objectiu de coordinar la intervenció

Intervenció amb noves agressions

- Formació en la resolució de conflictes i en l'ensenyament d'habilitats d'interacció personal i social
- Formació de l'alumnat en habilitats que li permetin interactuar de forma adequada (escolta activa, defensa assertiva d'opinions, peticions, rebutjos, etc.)
- Crear comissions d'alumnes que s'impliquin en el desenvolupament de la convivència positiva en el centre, amb representants de tots els nivells
- Implicar als pares perquè participin en les estructures i mesures de millora de la convivència